

**PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB
Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI W POWIECIE
ŻYWIECKIM**

NA LATA 2021-2025

Spis treści

Wstęp	2
1. Założenia ogólne	2
1.1. Skala zjawiska.....	4
2. Regulacje prawne stanowiące podstawy Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w Powiecie Żywieckim na lata 2021-2025	6
3. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Żywieckim na lata 2021-2025.....	8
3.1. Cele Programu	8
3.1.1. Cel główny	8
3.1.2. Cele szczegółowe –strategiczne.....	9
<i>I Cel strategiczny</i>	<i>10</i>
<i>II Cel strategiczny</i>	<i>11</i>
<i>III Cel strategiczny.....</i>	<i>12</i>
<i>IV Cel strategiczny</i>	<i>13</i>
<i>V Cel strategiczny</i>	<i>14</i>
<i>VI Cel strategiczny</i>	<i>16</i>
<i>VII Cel strategiczny</i>	<i>17</i>
<i>VIII Cel strategiczny</i>	<i>18</i>
<i>IX Cel strategiczny</i>	<i>20</i>
<i>X Cel strategiczny</i>	<i>21</i>
4. Finansowanie programu.....	21
5. Przewidywane efekty realizowanego programu	22
6. Monitoring	22

Wstęp

Zgodnie z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Tekst jednolity Dz. U. z 2011r. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.), powiaty zostały zobligowane do opracowywania i realizacji, zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Program obejmuje główne obszary życia osób z niepełnosprawnością w zakresie rehabilitacji społecznej¹, rehabilitacji zawodowej² i zatrudnienia oraz przestrzegania praw osób z niepełnosprawnościami.

Prowadzenie właściwej polityki społeczno-ekonomicznej wobec osób z niepełnosprawnościami wymaga systematycznych działań, które powinny być prowadzone przez samorząd i jego jednostki organizacyjne we współpracy z partnerami społecznymi, instytucjami lokalnymi oraz przedsiębiorstwami. W oparciu o powyższe założenia, Program wyznacza kierunki, w jakich powinny zmierzać działania względem osób z niepełnosprawnościami, aby zapewnić im godne życie, a także pomoc dostosowaną do rzeczywistych potrzeb wynikających z ich stanu zdrowia. Działania zrealizowane w ramach Programu zmierzają do rehabilitacji i aktywizacji osób z niepełnosprawnościami w aspekcie społecznym, zawodowym, edukacyjnym i zdrowotnym, jak również do podnoszenia świadomości osób z niepełnosprawnościami w zakresie przysługujących im praw, eliminacji zjawiska dyskryminacji i wykluczenia oraz w konsekwencji pełnego uczestnictwa w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami.

Program wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim³ i jest dokumentem perspektywicznym, rysującym w sposób generalny kierunki prowadzonej polityki. Stąd cele pozostają zbieżne z III Celem strategicznym Strategii dotyczącym zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom pełnych i równoprawnych warunków do samodzielnego, aktywnego i niezależnego uczestnictwa w każdej sferze życia społecznego oraz poszczególnymi Celami operacyjnymi ujętymi w ramach Celu III.

1. Założenia ogólne

Osoby z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny stanowią istotną część lokalnej społeczności, wymagającą szczególnego zainteresowania, różnych form wsparcia, pomocy i opieki. Program Działania na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w Powiecie Żywieckim na lata 2021-2025, jest dokumentem, który ma za zadanie ukierunkować i skoordynować liczne działania, jakie mają być realizowane w tej dziedzinie w Powiecie Żywieckim.

¹ Zgodnie z art. 9 ust. 1 *Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*-rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym i jest realizowana przede wszystkim przez: wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, likwidację barier a także kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi. Źródło: Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Tekst jednolity Dz. U. z 2011r. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.).

² Zgodnie z art. 8 ust. 1 *Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* -rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Źródło: Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Tekst jednolity Dz. U. z 2011r. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.).

³ Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim przyjęta do realizacji Uchwałą Nr XXVII/290/05 Rady Powiatu z dnia 28 lutego 2005r.

Zgodnie z art. 2 pkt. 10 *Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, niepełnosprawność oznacza „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”⁴.

Zgodnie z przepisami *Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, dorosłym osobom o naruszonej sprawności organizmu można przyznać – do celów pozarentowych – jeden z trzech stopni niepełnosprawności, a mianowicie: lekki, umiarkowany bądź znaczny.

Orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, wydane do celów rentowych, równoważne jest z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Całkowitej niezdolności do pracy odpowiada umiarkowany stopień niepełnosprawności, a częściowej niezdolności do pracy – lekki stopień niepełnosprawności.

Dzieci i młodzież przed ukończeniem 16 roku życia zostają zaliczone do osób niepełnosprawnych, jeśli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującego konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Determinanty niepełnosprawności stanowią ograniczenia funkcjonalne powstałe na skutek naruszenia sprawności organizmu i interakcji tak naruszonej sprawności organizmu ze środowiskiem w wymiarze społecznym i zawodowym. Orzekanie o niepełnosprawności nie jest więc oceną stanu zdrowia osoby orzekanej, ale oceną ograniczeń w możliwości jej funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym – będących następstwem naruszenia sprawności organizmu⁵.

Przy kwalifikowaniu do znacznego, umiarkowanego i lekkiego stopnia niepełnosprawności bierze się pod uwagę zakres naruszenia sprawności organizmu spowodowany przez:

1. upośledzenie umysłowe,
2. choroby psychiczne,
3. zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
4. choroby narządu wzroku,
5. upośledzenia narządu ruchu,
6. epilepsję w postaci nawracających napadów padaczkowych, spowodowanych różnymi czynnikami etiologicznymi lub wyraźnymi następstwami psychoneurologicznymi,
7. choroby układu oddechowego i krążenia,
8. choroby układu pokarmowego,
9. choroby układu moczowo-płciowego,
10. choroby neurologiczne,
11. inne.

Osoby z niepełnosprawnością zmagają się z wieloma problemami, wynikającymi najczęściej z niedostosowania otoczenia do ich specyficznych potrzeb. Zauważyć należy, że „niepełnosprawność nie jest immanentną cechą jednostki, która z racji uszkodzeń lub wad fizycznych czy psychicznych nie jest w stanie funkcjonować we właściwy sposób w społeczeństwie. Jest właściwością sposobu zorganizowania społeczeństwa,

⁴ Art. 2. pkt. 10 *Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Tekst jednolity Dz. U. z 2011r. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.).

⁵<http://www.niepelnospawni.gov.pl/p,164,orzekanie-o-niepelnospawnosci-i-stopniu-niepelnospawnosci-statystyki>(Dostęp: 01.02.2021).

które odpowiada na fakt istnienia ludzi z ograniczeniami fizycznymi lub psychicznymi w sposób, który nie stwarza im warunków zapewniających możliwość uczestnictwa w różnego rodzaju aktywnościach społecznych”⁶.

Do głównych utrudnień w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami należą bariery architektoniczne, społeczne, psychologiczne oraz prawne. Bariery architektoniczne stanowią przeszkodę w kontakcie osoby z niepełnosprawnością ze światem zewnętrznym, utrudniają jej wyjście z domu, poruszanie się poza nim i załatwianie spraw należących do sfery życia codziennego. Z kolei niezrozumienie potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami, rodzi, z jednej strony, bariery społeczne, przejawiające się między innymi w postaci stereotypów czy uprzedzeń, z drugiej zaś, bariery psychologiczne, rzutujące negatywnie na życie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Bariery architektoniczne, społeczne i psychologiczne przyczyniają się łącznie do powstawania barier edukacyjnych, odpowiadających za rezygnację dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami z nauki na wyższym poziomie, a w konsekwencji, późniejsze trudności ze znalezieniem pracy. Dlatego konieczne jest promowanie modelu społecznego niepełnosprawności, który powinien być podstawą zmian w polityce społecznej.

Program ma na uwadze polepszenie jakości życia osób z niepełnosprawnościami poprzez usuwanie wymienionych powyżej barier, promocję praktyk integracyjnych oraz zapewnienie pełnej partycypacji osób z niepełnosprawnościami w życiu gospodarczym, politycznym, kulturalnym i społecznym.

1.1. Skala zjawiska

Definicja stosowana przez Światową Organizację Zdrowia przyjmuje, że do osób z niepełnosprawnością zaliczają się osoby, z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami⁷.

W Polsce stosowane są co najmniej dwie definicje dotyczące osób z niepełnosprawnością. Pierwsza to definicja wynikająca z przepisów prawa i dotycząca prawnej podstawy kwalifikacji do grupy osób niepełnosprawnych. Natomiast druga, dużo szersza stosowana jest w statystyce GUS. Definicja statystyczna ujmuje bowiem nie tylko osoby niepełnosprawne prawnie, ale również osoby, które nie posiadają orzeczenia o niepełnosprawności, lecz deklarują, że mają ograniczenia w wykonywaniu wybranych czynności (tzw. niepełnosprawność biologiczna)⁸.

Tak więc zbiorowość osób z niepełnosprawnościami została podzielona na dwie podstawowe grupy: 1) osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez uprawniony do tego organ, 2) osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku.

Ostatnie dokładne i kompleksowe dane dotyczące liczby i struktury zbiorowości osób niepełnosprawnych pochodzą z przeprowadzonego w 2002 roku pełnego Narodowego Spisu Powszechnego Ludności (NSP) zgodnie z którym osoby z niepełnosprawnością stanowiły 14,3% ludności kraju (blisko 5,5 mln osób).

W oparciu o dane NSP z 2002 roku, w województwie śląskim liczba osób niepełnosprawnych przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła 118 osób i była niższa niż średnia krajowa (143 osoby). Częstość występowania tego zjawiska dla mężczyzn i kobiet była porównywalna. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania i płeć,

⁶ Tamże, s. 19.

⁷ http://www.stat.gov.pl/gus/5840_658_PLK_HTML.htm

⁸ Tamże

w miastach odnotowano nieco wyższą liczbę kobiet z niepełnosprawnością (119 na 1000 kobiet) niż mężczyzn (118 na 1000 mężczyzn). Odwrotna sytuacja miała miejsce wśród mieszkańców wsi, gdzie występowała wyższa liczba mężczyzn z niepełnosprawnością (121 na 1000 mężczyzn) niż kobiet (116 na 1000 kobiet). Na obszarze województwa śląskiego, większe natężenie niepełnosprawności niż średnio w województwie odnotowano w miastach na prawach powiatu: Sosnowiec (166), Bielsko – Biała (152), Jaworzno (143), Dąbrowa Górnicza (141), Chorzów (134) i Częstochowa (126) oraz w powiatach: będzińskim (160), zawierciańskim (150), **żywieckim (144)**, cieszyńskim (140), myszkowski (125) i bielskim (124). W oparciu o tożsame źródło danych (NSP 2002), na terenie powiatu żywieckiego w 2002 roku zamieszkiwały ogółem **21 352** osoby niepełnosprawne, w tym 17 560 z aktualnym orzeczeniem o niepełnosprawności⁹.

Z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku wynika, iż liczba osób z niepełnosprawnością ogółem wynosiła na koniec marca 2011 r. niemal 4,7 mln (12,2% ludności kraju). Udział mężczyzn wśród osób z niepełnosprawnością wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet. Prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności posiadało w 2011 roku przeszło 3,1 mln osób. Liczebność zbiorowości osób z niepełnosprawnościami prawnymi i biologicznymi (jednocześnie) wynosiła 2 652,0 tys., /tylko prawnie – 479,5 tys., tylko biologicznie – 1 565,6 tys./. Liczebność osób z niepełnosprawnością biologiczną¹⁰ wynosiła 4 217,6 tys.

Wyniki NSP 2011 wykazały wstępnie, że liczba osób, które deklarowały ograniczenie zdolności do wykonywania zwykłych czynności podstawowych dla swojego wieku i/lub posiadały ważne orzeczenie kwalifikujące je do zbiorowości osób niepełnosprawnych wynosiła 552,2 tys. i stanowiła 11,9% ludności województwa śląskiego (wobec 560,7 tys. w 2002 r.)¹¹.

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 (NSP 2011) został przeprowadzony inną metodą niż Spis z 2002 roku. W NSP 2011 zostały wykorzystane administracyjne bazy danych. Ponadto dane dotyczące niepełnosprawności zostały zebrane w ramach spisu reprezentacyjnego, co oznacza, że nie wszystkim Polakom zostały zadane pytania o niepełnosprawność. Dane ze spisu reprezentacyjnego zostały uogólnione na całą populację¹², powoduje to, iż wciąż najpełniejsze dane pozyskane zostały w ramach NSP z 2002 roku, a kolejne uzyskane zostaną w ramach Spisu Powszechnego w 2021 roku.

Porównując dane dotyczące udziału osób o określonych stopniach niepełnosprawności w populacji osób niepełnosprawnych prawnie ogółem w latach 2002 – 2018 można zaobserwować zmianę struktury osób z niepełnosprawnością według stopnia niepełnosprawności. I tak według BAEL udział osób z niepełnosprawnościami ze znacznym stopniem w 2002 roku wynosił 21,1%, z umiarkowanym – 35,1%, z lekkim – 42,7%. Natomiast w 2019 roku odsetki te wynosiły odpowiednio: 27,4%, 47,3% i 25,3%. Wśród osób z niepełnosprawnością prawną w ekonomicznym wieku produkcyjnym struktura ta przedstawiała się następująco: 25,2% - znaczny stopień niepełnosprawności, 48,7% - umiarkowany, 26,1% - lekki¹³.

Aktualnie nie dysponujemy szczegółowymi danymi dotyczącymi liczby osób z niepełnosprawnością

⁹ Dane GUS

¹⁰ Osoby z niepełnosprawnością biologiczną zostały zdefiniowane jako osoby odczuwające ograniczenia zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku. Rozróżniano 3 stopnie ograniczenia zdolności do wykonywania czynności podstawowych: całkowicie, poważnie lub umiarkowanie ograniczoną. We wszystkich tych przypadkach niemożność wykonywania ww. czynności musiała trwać lub przewidywano jej trwanie przez okres co najmniej 6 miesięcy, Źródło: <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/p,78,dane-demograficzne> (Dostęp: 1.02.2021).

¹¹ http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/katow/ASSETS_NSP2011-RAPORT.pdf, s. 38.

¹² <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosci-w-liczbach-/dane-demograficzne/>

¹³ <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/index.php?c=page&id=78&print=1> (Dostęp: 1.02.2021).

w powiecie żywieckim i poszczególnych jego gminach. Jedyne dostępne źródła danych obrazujące w pewnym stopniu skalę zjawiska, niepozwalające jednak określić dokładnej liczby osób niepełnosprawnych stanowią dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żywcu. Zgodnie z tymi danymi z 2020 roku 1827 osób powyżej 16 roku życia zostało zaliczonych do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu. Wydano też w tym roku 237 orzeczeń osobom do 16 roku życia. Tak więc w samym tylko 2020 roku orzeczonych zostało 2064 mieszkańców powiatu. Do tego należałoby dodać liczbę osób, które uzyskały orzeczenie ZUS i KRUS, oraz osoby, które w 2020 roku miały aktualne orzeczenie wydane w latach wcześniejszych.

2. Regulacje prawne stanowiące podstawy Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w Powiecie Żywieckim na lata 2021-2025

Normy prawne, zawarte w polskim i międzynarodowym ustawodawstwie, stwarzają podstawy dla działań zmierzających do równouprawnienia oraz pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.

Krajowe regulacje prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz. U. 1997 nr 78 poz. 483 z późn. zmianami) Art. 32 Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.
2. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 1 sierpnia 1997r. (Monitor Polski 1997 nr 50 poz. 475)
3. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2020 poz.426 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2020 poz.1057) art.4 ust.1 pkt.6. Sfera zadań publicznych, o której mowa w ustawie, obejmuje zadania w zakresie m.in. działania na rzecz osób niepełnosprawnych
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2020 poz. 1876 z późn. zm.) art.7 pkt.5
6. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2020 poz. 1409 z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz.U. 2020 poz. 1329)
8. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2020 poz.1062)
9. Ustawa z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz.U. 2020 poz. 1787).
10. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. z 2020 r. poz. 2232, z późn. zm.)
11. Uchwała nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030, Monitor Polski z dnia 25 lutego 2021 r. Poz. 218.
12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. 2018 poz. 2027 z późn. zm.)

13. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. Nr 63, poz.587 z późn. zm.)
14. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych (Dz.U. 2007 nr 230 poz. 1694 z późn. zm.)
15. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 maja 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania zwolnień od pracy osobom o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym (Dz. U. 2003 nr 100, poz. 927)
16. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu kierowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rehabilitację leczniczą oraz udzielania zamówień na usługi rehabilitacyjne (Dz.U. 2019 poz.277)

Regulacje unijne:

1. Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy
2. DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2016/2102z dnia 26 października 2016 r.w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego (art.1 ust. 1) Z myślą o poprawie funkcjonowania rynku wewnętrznego niniejsza dyrektywa ma na celu zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących wymogów dostępności stron internetowych organów sektora publicznego i ich aplikacji mobilnych, dzięki czemu te strony internetowe i aplikacje mobilne będą bardziej dostępne dla użytkowników, w szczególności dla osób niepełnosprawnych.
3. „Europa 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest nowym, długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej na lata 2010-2020. Została zatwierdzona przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r., zastępując w ten sposób realizowaną w latach 2000-2010 Strategię Lizbońską. Nowa strategia otwiera dyskusję na temat przyszłości gospodarki wspólnotowej oraz kierunków rozwoju Unii Europejskiej, bazując na doświadczeniach i osiągnięciach Strategii Lizbońskiej.
4. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie kobiet niepełnosprawnych (2013/2065(INI)), wskazująca na konieczność intensyfikacji działań nakierowanych na zmianę sytuacji niepełnosprawnych kobiet i dziewcząt, jako szczególnie zagrożonych dyskryminacją i wykluczeniem.
5. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie sytuacji kobiet z niepełnosprawnościami (2018/2685(RSP)).
6. Karta Praw Podstawowych ogłoszona w grudniu 2000r. w Nicei art. 21 ust.1 Zakazana jest wszelka dyskryminacja w szczególności ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Art. 26 Unia uznaje i szanuje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im samodzielność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności.
7. Europejska Karta Społeczna sporządzona w Turynie dnia 18 października 1961 r. (Dz. U. z 2010r. Nr 76, poz. 491), art. 15 Prawo osób niepełnosprawnych fizycznie lub umysłowo do szkolenia zawodowego, rehabilitacji oraz readaptacji zawodowej i społecznej.

Regulacje międzynarodowe:

1. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217),
2. Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (Rezolucja 48/96), przyjęte 20 grudnia 1997 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych. Zasady te mają na względzie stworzenie „społeczeństwa dla wszystkich” poprzez kształtowanie świadomości społecznej, opiekę medyczną i rehabilitację, dostępność środowiska, edukację i zatrudnienie, szkolenie personelu, zabezpieczenie socjalne, kulturę, sport i rekreację, tworzenie prawa lokalnego, współpracę z organizacjami osób niepełnosprawnych oraz współpracę międzynarodową.
3. Międzynarodowa ustawa o prawach człowieka, w skład której wchodzi:
 - Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948 roku (Rezolucja 217A),
 - Międzynarodowy Pakt Praw Ekonomicznych, Społecznych i Kulturalnych z 1966 roku (Rezolucja 2200A),
 - Konwencja Praw Dziecka z 1989 roku (Rezolucja 44/25),
 - Konwencja na temat Eliminacji Wszelkich Form Dyskryminacji Kobiet z 1979 roku,
 - Światowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych z 1982 roku.

3. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Żywieckim na lata 2021-2025

3.1. Cele Programu

Dążenie do poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnościami stanowi punkt wyjścia do sformułowania Programu. Jego kluczowe elementy to cel główny oraz cele szczegółowe, które pozwalają ukierunkować długofalowe działania Powiatu na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Program ma na uwadze doskonalenie systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, z uwzględnieniem działań edukacyjnych, rehabilitacyjnych i leczniczych, włączenia społecznego nawiązujących do założeń Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim.

Dla skutecznej realizacji celów określonych w Programie Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w Powiecie Żywieckim na lata 2021-2025 niezbędna jest współpraca władz powiatowych ze środowiskami osób z niepełnosprawnościami, z władzami samorządów lokalnych, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

3.1.1. Cel główny

Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami oraz poprawa ich jakości życia poprzez zapewnienie warunków do samodzielnego, pełnego i czynnego uczestnictwa w życiu społecznym, rodzinnym i zawodowym, a także kształtowanie wobec nich pozytywnych postaw społecznych.

Powszechnym powinno stać się przekonanie, że osoby z niepełnosprawnościami mają prawo do samodzielnego i aktywnego życia oraz korzystania z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli. Mają też prawo do uzyskania środków koniecznych do wyrównania szans w korzystaniu z przysługujących im praw. Wszelkie działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami powinny być podejmowane z poszanowaniem suwerenności i godności jednostki.

3.1.2. Cele szczegółowe –strategiczne

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu koncentrować będą się na następujących priorytetach: niezależne życie, dostępność, edukacja, praca, warunki życia i ochrona socjalna, zdrowie, budowanie świadomości oraz koordynacja, zgodnie ze wskazaniem Strategii Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030¹⁴.

Cele szczegółowe – strategiczne pozostają zbieżne z Celami operacyjnymi konkretyzującymi III Cel strategiczny Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim pn. *Zapewnienie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom pełnych i równoprawnych warunków do samodzielnego, aktywnego i niezależnego uczestnictwa w każdej sferze życia społecznego.*

Obejmują:

1. **Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości samostanowienia i wypowiedzania się we własnym imieniu oraz partycypacji społecznej.**
2. **Podejmowanie działań w celu podniesienia poziomu wiedzy oraz rozbudzenia świadomości społeczności lokalnej na temat osób z niepełnosprawnościami, ich praw, potrzeb, możliwości i wkładu w życie społeczne.**
3. **Kształtowanie pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnościami oraz promowanie działań integracyjnych.**
4. **Zapewnienie profesjonalnego leczenia oraz kompleksowej rehabilitacji osobom z niepełnosprawnościami, aby mogły one osiągać i utrzymywać optymalny poziom funkcjonowania i niezależności.**
5. **Inicjowanie programów i działań zmierzających do udostępnienia osobom z niepełnosprawnościami otoczenia fizycznego i ułatwianie dostępu do informacji i środków komunikacji międzyludzkiej.**
6. **Wyrównywanie szans w dostępie do edukacji podstawowej, ponadpodstawowej i wyższej, o charakterze integracyjnym, dla dzieci, młodzieży i dorosłych z niepełnosprawnościami.**
7. **Poprawa warunków sprzyjających wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami w dostępie do zatrudnienia.**
8. **Zagwarantowanie osobom z niepełnosprawnościami możliwości uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na równych prawach.**
9. **Wzmocnienie i zintegrowanie środowiska osób z niepełnosprawnościami oraz podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu żywieckiego.**
10. **Stałe monitorowanie sytuacji osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu żywieckiego oraz podejmowanie działań wyrównujących różnice pomiędzy gminami powiatu w dostępie do różnych form pomocy osobom z niepełnosprawnościami.**

Osobom z niepełnosprawnościami powinno zapewnić się szeroki zakres usług rehabilitacyjnych, które pozwoliłyby na rozwiązanie problemów i zaspokojenie potrzeb. Ważne jest przy tym, aby cele szczegółowe były

¹⁴ Uchwała nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030, Monitor Polski z dnia 25 lutego 2021 r. Poz. 218.

powiązane ze sobą. Rehabilitację osób z niepełnosprawnościami winien cechować charakter całościowy uwzględniający komponenty biologiczne, psychologiczne i społeczne.

W oparciu o przytoczone wytyczne i przesłanki, Program zakłada kompleksowe i pełne podejście do działań realizowanych w powiecie żywieckim na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

I. Cel strategiczny

Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości samostanowienia i wypowiadania się we własnym imieniu oraz partycypacji społecznej.

Przedsięwzięcia:

1. Inicjowanie, promowanie i wspieranie programów, nastawionych na podniesienie poziomu świadomości osób z niepełnosprawnościami, co do tkwiących w nich możliwości i przysługujących im praw.
2. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami pełnego udziału w procesach tworzenia, konsultowania oraz wdrażania aktów prawnych i polityk publicznych.
3. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
4. Rozwijanie systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Działania

- a) wspieranie i budowanie samoświadomości, samoakceptacji i niezależności u osób z niepełnosprawnościami, w tym w szczególności u dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami,
- b) promowanie i wspieranie możliwości samostanowienia oraz wypowiadania się w swoim imieniu (self-advokatura) indywidualnie, lub poprzez organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- c) przekazywanie niezbędnych informacji dotyczących opracowywania, konsultowania i wdrażania aktów prawnych w sposób dostępny dla osób z różnymi niepełnosprawnościami,
- d) projektowanie działań i aktów prawnych z udziałem osób z niepełnosprawnościami,
- e) rozwój usług asystenta rodziny, asystencji osobistej oraz usługi opieki wytchnieniowej,
- f) rozwój usług społecznych wspierających niezależne życie,
- g) tworzenie wokół osoby z niepełnosprawnością, zgodnie z jej potrzebami, kręgu osób wspierających (wsparcie formalne i nieformalne),
- h) zapewnienie dostępu osobom z niepełnosprawnościami do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Realizatorzy:

Powiat żywiecki
Gminy powiatu żywieckiego
Organizacje pozarządowe
Placówki oświatowe
Placówki kulturalne

Lokalne media
Kościoły i inne związki wyznaniowe

II. Cel strategiczny

Podejmowanie działań w celu podniesienia poziomu wiedzy oraz świadomości społeczności lokalnej na temat osób z niepełnosprawnościami, ich praw, potrzeb, możliwości i wkładu w życie społeczne.

Przedsięwzięcia:

1. Zachęcanie środków masowego przekazu do przedstawiania pozytywnego wizerunku osób z niepełnosprawnościami i konsultowanie się w tej sprawie ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami.
2. Zachęcanie zakładów pracy sektora prywatnego do uwzględnienia zagadnień niepełnosprawności we wszystkich aspektach swej działalności.
3. Edukacja społeczna od najmłodszych lat, mająca na celu rozbudzanie świadomości dotyczącej problemu niepełnosprawności oraz przełamywanie barier społecznych, związanych z niepełnosprawnością.

Działania:

- a) wydawanie broszur, poradników, informatorów, publikacji dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- b) współpraca z lokalnymi oraz regionalnymi środkami masowego przekazu,
- c) organizacja imprez, spotkań, i innych działań o charakterze integracyjnym,
- d) organizacja zajęć integracyjnych dla dzieci z niepełnosprawnościami i ich pełnosprawnych rówieśników w przedszkolach i szkołach masowych,
- e) promowanie i prezentacja twórczości artystycznej, kulturalnej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami poprzez organizację wystaw, kiermaszów, festiwali, konkursów, i in.
- f) wspieranie aktywności i samoorganizacji środowiska osób z niepełnosprawnościami,
- g) współpraca z organizacjami pozarządowymi z terenu powiatu żywieckiego działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- h) rozpowszechnianie informacji oraz umożliwienie korzystania z pomocy i wsparcia asystenta osobistego,
- i) tworzenie elektronicznej bazy danych umożliwiającej pozyskiwanie informacji o osobach z niepełnosprawnością z terenu powiatu żywieckiego i ich potrzebach.
- j) dostosowanie stron internetowych instytucji i organizacji do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- k) utworzenie strony internetowej o tematyce informacyjnej związanej z kwestiami niepełnosprawności,
- l) utworzenie bazy wolontariatu z terenu powiatu żywieckiego oraz mobilizowanie wolontariuszy do podejmowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Realizatorzy:

Powiat żywiecki
Gminy powiatu żywieckiego
Organizacje pozarządowe

Placówki oświatowe
Placówki kulturalne
Lokalne media
Kościoły i inne związki wyznaniowe

III. Cel strategiczny

Kształtowanie pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnościami oraz promowanie działań integracyjnych.

Przedsięwzięcia:

1. Promowanie idei integracji.
2. Poszerzanie wiedzy na temat problemu niepełnosprawności.
3. Podejmowanie działań sprzyjających eliminowaniu stereotypów i uprzedzeń na temat osób z niepełnosprawnościami wynikających z nich zachowań dyskryminacyjnych i przemocowych.
4. Przeciwdziałanie i ochrona osób z niepełnosprawnościami przed przemocą domową oraz instytucjonalną.
5. Promowanie pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnościami.

Działania:

- a) wydawanie broszur, poradników, informatorów, publikacji przybliżających problem niepełnosprawności społeczności lokalnej,
- b) organizacja imprez, spotkań, i innych działań o charakterze integracyjnym,
- c) promowanie wszelkich inicjatyw skierowanych na integrację osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem lokalnym,
- d) organizowanie kampanii społecznych umożliwiających poszerzenie wiedzy mieszkańców powiatu na temat problemu niepełnosprawności,
- e) prezentacja i promocja dobrych praktyk w obszarze działań zmierzających do eliminacji dyskryminacji i wykluczenia z życia społecznego osób z niepełnosprawnościami,
- f) podejmowanie działań w kierunku diagnozowania i monitorowania występowania przemocy wobec osób z niepełnosprawnością,
- g) wspieranie działań integracyjnych realizowanych m.in. przez Centra Integracji Społecznej (CIS),
- h) współpraca instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych, środowisk osób z niepełnosprawnościami z mediami lokalnymi i regionalnymi,

Realizatorzy:

Powiat żywiecki
Gminy powiatu żywieckiego
Organizacje pozarządowe
Placówki oświatowe
Placówki kulturalne
Lokalne media
Kościoły i inne związki wyznaniowe

Przedstawiciele środowiska osób niepełnosprawnych
Organizacje pracodawców
Powiatowy Urząd Pracy
Mieszkańcy powiatu żywieckiego

IV. Cel strategiczny

Zapewnienie profesjonalnego leczenia oraz kompleksowej rehabilitacji osobom z niepełnosprawnościami, aby mogły one osiągać i utrzymywać optymalny poziom funkcjonowania i niezależności.

Przedsięwzięcia:

1. Zapobieganie, redukowanie lub eliminowanie czynników powodujących niepełnosprawność.
2. Zapewnienie równego dostępu do kompleksowej rehabilitacji i terapii wszystkim osobom z niepełnosprawnościami na terenie powiatu żywieckiego.
3. Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinach, w których pojawił się lub już istnieje problem niepełnosprawności.
4. Rozszerzanie oferty usług rehabilitacyjnych oraz stałe podnoszenie ich jakości.
5. Rozwinięcie środowiskowego wsparcia osób z niepełnosprawnościami.
6. Upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz koordynacja dostępnych form opieki i pomocy.

Działania:

- a) tworzenie programów oświaty zdrowotnej promujących zdrowy styl życia, wskazywanie i uczulanie na zachowania i sytuacje mogące spowodować niepełnosprawność,
- b) ułatwienie dostępu do specjalistów oraz specjalistycznych placówek medycznych,
- c) rozwijanie i doskonalenie systemu wczesnego wykrywania zaburzeń w rozwoju niemowląt,
- d) organizowanie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci od momentu wykrycia niepełnosprawności oraz podejmowanie działań profilaktycznych u dzieci podwyższonego ryzyka,
- e) badanie sytuacji życiowej oraz potrzeb rodzin z osobami z niepełnosprawnościami,
- f) wspieranie inicjatyw tworzenia i rozwijania działalności grup samopomocowych i organizacji pozarządowych organizujących różnorodne formy terapii w środowisku lokalnym osób z niepełnosprawnościami np. świetlice terapeutyczne, ośrodki dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnościami, grupy wsparcia, kręgi wsparcia itp.
- g) organizacja szkoleń specjalistycznych z zakresu nowoczesnych metod rehabilitacji i terapii osób z niepełnosprawnościami,
- h) organizowanie nowych i wspieranie już istniejących form kompleksowej rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami (warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, środowiskowe domy samopomocy, domy dziennego wsparcia, ośrodki wsparcia),
- i) organizowanie i wspieranie form rehabilitacji medycznej dla osób z niepełnosprawnościami (ośrodki rehabilitacyjne, oddziały lub punkty rehabilitacyjne, rehabilitacja w domu pacjenta i inne),

- j) zapewnienie możliwości korzystania bezpłatnie z pomocy logopedów / neurologopedów (dla osób np. po udarach),
- k) stwarzanie możliwości uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- l) umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do darmowych usług rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania, w tym rehabilitacji domowej,
- m) likwidowanie barier architektonicznych w budynkach służących rehabilitacji i leczeniu osób z niepełnosprawnościami,
- n) organizacja dowozu osób z niepełnosprawnościami do miejsc rehabilitacji oraz do lekarzy specjalistów,
- o) pomoc w zaopatrzeniu osób z niepełnosprawnościami w sprzęt rehabilitacyjny, środki pomocnicze oraz przedmioty ortopedyczne opłacane w ramach ubezpieczenia zdrowotnego przez NFZ,
- p) organizowanie wsparcia merytorycznego oraz psychologicznego rodzinom lub opiekunom osób z niepełnosprawnościami,
- q) rozwój sieci środowiskowych domów samopomocy dla osób z niepełnosprawnościami.
- r) Tworzenie Centrów Zdrowia Psychicznego (CZP).

Realizatorzy:

Powiat żywiecki
 Gminy powiatu żywieckiego
 Organizacje pozarządowe
 Placówki zdrowotne publiczne i niepubliczne
 Środowiskowe domy samopomocy

V. Cel strategiczny

Inicjowanie programów i działań zmierzających do udostępnienia osobom z niepełnosprawnościami otoczenia fizycznego i ułatwianie dostępu do informacji i środków komunikacji międzyludzkiej.

Przedsięwzięcia:

1. Zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami.
2. Inicjowanie działań zmierzających do usuwania przeszkód utrudniających uczestnictwo i poruszanie się w otoczeniu fizycznym osobom z niepełnosprawnościami.
3. Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.
4. Zapewnianie dostępu do informacji i publikacji różnym grupom osób z niepełnosprawnościami.
5. Rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych programów i form pomocy dla osób z niepełnosprawnościami, ich rodzin, profesjonalistów z tej dziedziny na terenie powiatu.
6. Wdrażanie i promowanie możliwości wykorzystania alternatywnych i wspomagających sposobów komunikacji w instytucjach publicznych.
7. Wprowadzenie takiej organizacji podmiotów publicznych, które umożliwią realizację potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w niezbędnym zakresie dla tych osób.

Działania:

- a) likwidacja barier architektonicznych w mieszkaniach osób z niepełnosprawnościami, budynkach zamieszkania zbiorowego, obiektach użyteczności publicznej, placówkach oświatowych i zdrowotnych, na ulicach, w zakładach pracy i innych miejscach środowiska zewnętrznego,
- b) wprowadzenie udogodnień w instytucjach publicznych, które umożliwią realizację potrzeb osób z niepełnosprawnościami (np. wydłużenie godzin pracy urzędów, dyżury, instalacja urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabo słyszących, itp.),
- c) dostosowanie środków komunikacji miejskiej i innych środków transportu,
- d) wsparcie osób z niepełnosprawnością w mobilności osobistej i jak największym usamodzielnieniu się w tym zakresie,
- e) inicjowanie i wspieranie działań w kierunku rozwoju transportu „na życzenie” /”od drzwi do drzwi”/
- a) rozpowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania dofinansowania w zależności od potrzeb osób z niepełnosprawnościami w ramach realizowanych aktualnie programów,
- b) ułatwianie dostępu do informacji i publikacji osobom o słabym wzroku lub niewidzącym np. wydawnictwa i publikacje drukowane dużą czcionką lub w alfabecie Braille’a, taśmoteki i inne odpowiednie urządzenia,
- c) korzystanie z odpowiednich technologii celem ułatwienia dostępu do informacji słownej osobom o słabym słuchu, niesłyszącym lub mającym trudności z rozumieniem,
- d) organizacja szkoleń dla tłumaczy języka migowego, którzy mogliby świadczyć usługi ułatwiające porozumiewanie się pomiędzy osobami niesłyszącymi i innymi ludźmi,
- e) podnoszenie świadomości oraz szkolenie pracowników instytucji publicznych w zakresie wykorzystywania alternatywnych i wspomagających sposobów komunikacji,
- f) wydawanie broszur, poradników, informatorów, publikacji, materiałów audiowizualnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- g) współpraca z lokalnymi oraz regionalnymi środkami masowego przekazu,
- h) realizacja programów w zakresie specjalistycznego wsparcia: socjalnego, psychologicznego, doradztwa zawodowego i prawnego, pokrywania kosztów szkoleń mających na celu aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami niepozostających w zatrudnieniu,
- i) dostosowanie stron internetowych instytucji publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i stała ich aktualizacja.

Realizatorzy:

Powiat żywiecki
Gminy powiatu żywieckiego
Instytucje publiczne
Organizacje pozarządowe
Lokalne i regionalne media

VI. Cel strategiczny

Wyrównywanie szans w dostępie do edukacji podstawowej, ponadpodstawowej i wyższej, o charakterze integracyjnym, dla dzieci, młodzieży i dorosłych z niepełnosprawnościami.

Przedsięwzięcia:

1. Organizowanie wczesnego wspomagania rozwoju dzieci od momentu stwierdzenia niepełnosprawności.
2. Propagowanie nauczania integracyjnego i programów działań w otwartym środowisku.
3. Stałe doskonalenie istniejących oraz tworzenie nowych placówek edukacji osób z niepełnosprawnościami.
4. Wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się organizacją kształcenia osób z niepełnosprawnościami na wszystkich poziomach.
5. Wspieranie nauczycieli i placówek organizujących kształcenie uczniów z niepełnosprawnościami poprzez dostarczanie wartościowych materiałów dydaktycznych oraz prowadzenie systematycznych szkoleń.
6. Inicjowanie i wspieranie działań zmierzających do umożliwienia kształcenia w placówkach oświatowych dzieciom i młodzieży głęboko upośledzonym umysłowo oraz ze sprzężonymi niepełnosprawnościami.
7. Podejmowanie różnorodnych działań edukacyjnych podnoszących umiejętności zawodowe osób z niepełnosprawnościami.
8. Wspieranie i propagowanie działań służących zwiększeniu dostępności osobom z niepełnosprawnościami do kształcenia wyższego.
9. Poszerzanie oferty edukacyjnej dla różnych grup osób z niepełnosprawnościami, w tym niewidomych i niesłyszących.
10. Umożliwienie kształcenia ustawicznego dorosłym osobom z niepełnosprawnościami.

Działania:

- a) inicjowanie, organizowanie i wspieranie placówek prowadzących wczesne wspomaganie rozwoju dzieci od momentu stwierdzenia niepełnosprawności,
- b) organizowanie przedszkoli i szkół integracyjnych,
- c) wyposażanie placówek edukacyjnych w pomoce dydaktyczne wspomagające kształcenie osób z niepełnosprawnościami.
- d) modernizacja, zwiększanie i przystosowywanie infrastruktury służącej kształceniu osób z niepełnosprawnościami.
- e) likwidacja barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom z niepełnosprawnościami poruszanie się i komunikowanie,
- f) organizacja specjalistycznych szkoleń dla nauczycieli kształcących osoby z niepełnosprawnościami.
- g) organizacja dowozu do placówek oświatowych uczniom z niepełnosprawnościami,
- h) organizacja kursów, szkoleń, doskonalenia zawodowego dla osób z niepełnosprawnościami.
- i) zorganizowanie na terenie powiatu różnych form kształcenia osobom niewidomym i niesłyszącym,
- j) propagowanie i wspieranie doksztalcenia na odległość osobom z niepełnosprawnościami,
- k) organizowanie doradztwa szkolnego i zawodowego,

- l) stworzenie możliwości kształcenia na poziomie zawodowym i średnim osób z niepełnosprawnościami, oraz kształcenia ustawicznego,
- m) rozpowszechnianie informacji na temat możliwości korzystania z różnorodnych programów mających na celu wspieranie kształcenia i rozwoju osób z niepełnosprawnościami (np. dofinansowanie kosztów nauki, programy: celowe PFRON, programy unijne systemowe i konkursowe, rządowe),
- n) rozpowszechnianie informacji o możliwości korzystania z usług asystencji osobistej na uczelniach wyższych.

Realizatorzy:

Powiat żywiecki
Gminy powiatu żywieckiego
Organizacje pozarządowe
Placówki oświatowe publiczne i niepubliczne
Poradnie Psychologiczne -Pedagogiczne

VII. Cel strategiczny

Poprawa warunków sprzyjających wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnością w dostępie do zatrudnienia.

Przedsięwzięcia:

1. Inicjowanie i wspieranie kampanii nastawionych na podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej, aby zmienić negatywne postawy i uprzedzenia wobec pracowników z niepełnosprawnościami.
2. Zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy, w zakładach pracy chronionej, zakładach aktywności zawodowej lub w inny wspomagany sposób.
3. Promowanie elastycznych i alternatywnych form zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.
4. Wspieranie rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
5. Promowanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami poprzez informowanie pracodawców o korzyściach płynących z zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.

Działania:

- a) publikacje prezentujące dobre praktyki w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami, informatory dotyczące zatrudnienia, w tym obowiązki i przywileje dla pracodawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami,
- b) stworzenie bazy informacyjnej dla pracodawców i osób z niepełnosprawnościami poszukujących pracy na temat dostępnych ofert pracy oraz stworzenie systemu informacji o sytuacji na rynku pracy i możliwościach zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami,
- c) upowszechnianie programów na rzecz aktywizacji zawodowej młodzieży z niepełnosprawnościami,
- d) wspieranie tworzenia i działalności Klubów Integracji Społecznej i Centrów Integracji Społecznej,
- e) wspieranie różnorodnych form zdobywania doświadczeń na rynku pracy,

- f) przystosowywanie stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami,
- g) wprowadzanie i promowanie elastycznych i alternatywnych form zatrudniania dla osób z niepełnosprawnościami: w tym telepraca, praca w niepełnym wymiarze czasu, prowadzenie własnej działalności gospodarczej, tworzenie spółdzielni socjalnych przez osoby z niepełnosprawnościami,
- h) promowanie idei i wspieranie działań zmierzających do samozatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, przy wykorzystaniu dofinansowania do otwarcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- i) poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa oraz pośrednictwo pracy,
- j) organizacja szkoleń, kursów, warsztatów podnoszących kompetencje osób z niepełnosprawnościami oraz ich konkurencyjność na rynku pracy,
- k) realizacja programów w zakresie specjalistycznego wsparcia: socjalnego, psychologicznego, doradztwa zawodowego i prawnego, pokrywania kosztów szkoleń mających na celu aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami,
- l) umożliwienie i organizacja odbycia praktyk, staży, szkoleń u potencjalnych pracodawców,
- m) przygotowywanie osób z niepełnosprawnościami w kierunku umiejętności autoprezentacji i aktywnego poszukiwania pracy,
- n) zatrudnienie wspierające, m.in. przy wykorzystaniu trenera pracy i opiekuna stażu,
- o) rozpowszechnienie informacji o dostępnych formach pomocy w utrzymaniu aktywności zawodowej przez osoby z niepełnosprawnościami, poprzez zapewnienie opieki nad osobą zależną (m.in. dofinansowanie do żłobków, przedszkoli),
- j) tworzenie nowych oraz wspieranie istniejących form rehabilitacji i aktywizacji zawodowej (ZAZ, WTZ, CIS i in.)

Realizatorzy:

Powiat żywiecki
 Gminy powiatu żywieckiego
 Organizacje pozarządowe
 Organizacje pracodawców
 Powiatowy Urząd Pracy

VIII. Cel strategiczny

Zagwarantowanie osobom z niepełnosprawnościami możliwości uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na równych prawach.

Przedsięwzięcia:

1. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do ośrodków kultury i usług z nią związanych, takich jak teatry, kina, muzea i biblioteki.
2. Udostępnianie zdigitalizowanych dóbr kultury w Internecie.

3. Tworzenie optymalnych warunków umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami zwiększenie uczestnictwa w różnych formach aktywności kulturalnej, artystycznej, sportowej i turystycznej.
4. Tworzenie i wspieranie projektów dotyczących rozwijania dostępności i uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w kulturze, sporcie i rekreacji.
5. Informowanie osób z niepełnosprawnościami o możliwościach uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na terenie powiatu, kraju i za granicą.
6. Wspieranie inicjatyw zagospodarowujących wolny czas osób z niepełnosprawnościami.
7. Promowanie talentów i twórczości osób z niepełnosprawnościami.
8. Wspomaganie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w krajowych i międzynarodowych imprezach sportowych.
9. Podnoszenie jakości bazy turystycznej dostępnej osobom z niepełnosprawnościami.
10. Wspieranie stałego dokształcania i podnoszenia kwalifikacji personelu tworzącego i realizującego programy kulturalne, rekreacyjne i sportowe dla osób z niepełnosprawnościami.
11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi realizującymi programy kulturalne, rekreacyjne i sportowe dla osób z niepełnosprawnościami.

Działania:

- a) likwidacja barier w poruszaniu się i komunikowaniu w ośrodkach kultury, rekreacji i sportu,
- b) organizowanie specjalnych form kultury, rekreacji i sportu,
- c) modernizacja, zwiększanie i przystosowywanie infrastruktury umożliwiającej osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych,
- d) tworzenie klubów, kół zainteresowań dla osób z niepełnosprawnościami,
- e) wspieranie i organizacja kursów i szkoleń dla instruktorów i trenerów,
- f) organizacja wystaw, konkursów, plenerów, targów, kiermaszów, festiwali promujących twórczość osób z niepełnosprawnościami,
- g) rozwój i wykorzystanie specjalnych urządzeń technicznych, aby udostępnić osobom z niepełnosprawnościami takie formy kultury jak literatura, film i teatr, poprzez m.in. digitalizację dóbr kultury oraz udostępnianie ich w Internecie w formatach dostępnych,
- h) wydawanie folderów, informatorów, broszur, materiałów audiowizualnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- i) angażowanie mediów lokalnych i regionalnych w promowanie imprez o charakterze integracyjnym.

Realizatorzy:

Powiat żywiecki
Gminy powiatu żywieckiego
Organizacje pozarządowe
Ośrodki kulturalne, sportowe, rekreacyjne, turystyczne
Media lokalne i regionalne

IX. Cel strategiczny

Wzmocnienie i zintegrowanie podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu żywieckiego

Przedsięwzięcia:

1. Inicjowanie wzajemnej współpracy samorządów lokalnych, ich instytucji, organizacji pozarządowych oraz środowiska osób z niepełnosprawnościami.
2. Podejmowanie działań w kierunku wzrostu kwalifikacji i doskonalenia wiedzy osób pracujących na co dzień lub opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami.

Działania:

- a) współpraca i wymiana doświadczeń w zakresie działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami pomiędzy samorządami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, wspólne planowanie - konferencji, spotkań i różnego rodzaju imprez,
- b) wspólne aplikowanie projektów dotyczących osób z niepełnosprawnościami do funduszy zewnętrznych, m.in. do funduszy Unii Europejskiej,
- c) prezentacja i promocja modelowych działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w celu wdrażania podobnych inicjatyw na terenach powiatu żywieckiego,
- d) inicjowanie i wspieranie organizatorów szkoleń w obszarze problematyki niepełnosprawności dla szerokiego kręgu specjalistów i innych osób pracujących lub opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami;
- e) wspomaganie finansowe i merytoryczne organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- f) utworzenie bazy wolontariatu z terenu powiatu żywieckiego,
- g) zawiązywanie partnerstwa pomiędzy instytucjami powiatowymi i gminnymi.

Realizatorzy:

Powiat żywiecki
Gminy powiatu żywieckiego
Organizacje pozarządowe
Poradnie Psychologiczno Pedagogiczne
Placówki oświatowe i zdrowotne publiczne i niepubliczne
Przedstawiciele środowiska osób z niepełnosprawnościami

X. Cel strategiczny

Stale monitorowanie sytuacji osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu żywieckiego oraz podejmowanie działań wyrównujących różnice pomiędzy gminami powiatu w dostępie do różnych form pomocy osobom z niepełnosprawnościami.

Przedsięwzięcia:

1. Zintegrowanie działań instytucji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami w celu monitorowania sytuacji osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu.
2. Stworzenie bazy danych o instytucjach i organizacjach pozarządowych działających w imieniu i na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Działania:

- a) prowadzenie analiz, badań, ekspertyz dotyczących sytuacji osób z niepełnosprawnościami,
- b) inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami dysponującymi danymi dotyczącymi problematyki osób z niepełnosprawnościami,
- c) opracowanie we współpracy z samorządami lokalnymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi systemu zbierania danych z zakresu niepełnosprawności,
- d) zbieranie i publikowanie kompleksowych informacji o instytucjach i organizacjach działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- e) utworzenie elektronicznego systemu pozyskiwania informacji o osobach z niepełnosprawnościami z terenu powiatu żywieckiego-baza danych,
- f) podejmowanie działań w kierunku szybkiego przepływu informacji pomiędzy samorządami lokalnymi, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami a osobami z niepełnosprawnościami,
- g) inicjowanie i wspieranie kompleksowych działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w gminach o małej aktywności w tym zakresie.

Realizatorzy:

Powiat żywiecki

Gminy powiatu żywieckiego

Organizacje pozarządowe

Instytucje dysponujące danymi dotyczącymi osób z niepełnosprawnościami

4. Finansowanie programu

Środki przeznaczone na realizację *Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w Powiecie Żywieckim na lata 2021-2025*, będą pozyskiwane z różnych źródeł i uzależnione od rodzaju zadania oraz możliwości finansowych.

Głównymi źródłami finansowania będą środki z:

- Budżet Województwa Śląskiego
- Budżet Powiatu Żywieckiego
- Budżety Gmin Powiatu Żywieckiego
- Środki organizacji pozarządowych
- Środki unijne
- Środki PFRON

5.Przewidywane efekty realizowanego programu

Biorąc pod uwagę założone cele, efektami realizacji *Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w Powiecie Żywieckim na lata 2021-2025*, głównie będą:

1. Zwiększenie partycypacji społecznej osób z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej.
2. Podniesienie poziomu wiedzy oraz rozbudzenie świadomości społeczności lokalnej na temat osób z niepełnosprawnościami, ich praw, potrzeb, możliwości i wkładu w życie społeczne.
3. Wzrost pozytywnych zachowań wobec osób z niepełnosprawnościami oraz działań integracyjnych.
4. Zapewnienie profesjonalnego leczenia oraz kompleksowej rehabilitacji osobom z niepełnosprawnościami.
5. Wzrost liczby realizowanych programów i działań zmierzających do udostępnienia osobom z niepełnosprawnościami otoczenia fizycznego i ułatwiania dostępu do informacji i środków komunikacji międzyludzkiej.
6. Wyrównywanie szans w dostępie do edukacji podstawowej, ponadpodstawowej i wyższej, o charakterze integracyjnym, dla dzieci, młodzieży i dorosłych z niepełnosprawnościami.
7. Poprawa warunków sprzyjających wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami w dostępie do zatrudnienia.
8. Zagwarantowanie osobom z niepełnosprawnościami możliwości uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na równych prawach.
9. Wzmocnienie i zintegrowanie podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu żywieckiego.
10. Diagnoza sytuacji osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu żywieckiego oraz zwiększenie intensywności działań wyrównujących różnice pomiędzy gminami powiatu w dostępie do różnych form pomocy osobom z niepełnosprawnościami.

6. Monitoring

Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu, na podstawie zebranych informacji z jednostek uczestniczących w jego realizacji.

Sprawozdanie z realizacji programu będzie przygotowywane i publikowane na stronie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu.

